

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungari'a: Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU:</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl v. a.</p>	<p>Correspondentiele se se adreseze Redactiune „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Er banii de prenumeratiune a TIPOGRAFIA DIOCESANA in ARAD.</p>
---	---	--

Sentiulu pentru viétia bisericésca-nationala.

Venerabilulu consistoriu eparchialu din Aradu in reportulu seu, substernutu venerabilului sinodu eparchialu din anulu curentu a constatat, ca in anii din urma s'a aretat si s'a dovedit in viétia credintiosiloru mai multu sentiu si mai multu interesu facticu pentru viétia nóstra bisericésca-nationala; ér acestu interesu s'a vedit si s'a dovedit factice parte prin alegeri de preoti si invetiatori decurse in cea mai buna ordine, parte prin multime de danii, facute de credintiosi pre altariulu Domnului, parte in fine prin faptululu ca in multe comune credintiosii nostri au inceput a gandi mai cu multa seriositate la asigurarea institutiunilor nóstre bisericesci-scolarie prin o mai buna administrare a banilor bisericesci si prin investirea acestor'a in realitati, din alu câror'a venitu se-se póta dupa timpu acoperi tóte trebuintiele bisericiei si scólelor nóstre confessionale, — si se-se póta ameliorá dotatiunea preotilor si invetiatorilor; ér credintiosii se fia usiurati intru suportarea sarcinelor, pre cari trebuie se-le supóte astadi pentru sustinerea bisericiei si scólei.

Este unu bunu inceputu ceea ce s'a facut in acésta directiune; dar inceputulu acest'a, cá si ori care altu inceputu bunu numai atunci este de pretiu si de valóre, daca elu se va continjá si se va popularisá pana in cea mai din urma comuna.

Sperám, ca astadi nu mai este nici decât anevoiosu lucrulu acest'a. Esempululu bunu alu unei comune bisericesci are multa putere atragetória si asupra celorlalte comune, si incetulu cu incetulu vom vedé, ca se va face in tóte câte cev'a si câte mai multu bine.

Nefericirea nóstra in mersulu, de care vorbim este, precum am dis si in unu articlu precedentu alu nostru ca acestu mersu se face pré pre incetulu; ér noi toti dorim, cá progresulu si progresele preste tot se-se realizeze cu iutiél'a aburelui.

Ni-se póte adeca reflectá din vre o parte, ca

ce lucru mare s'a facutu de esemplu, daca o comuna bisericésca a cumperat unu patrariu de pamentu pre seam'a bisericiei!

Si noi dicem totu asia. Cu adeveratu, ca nu este lucru mare acelu patrariu de pamentu pentru o comuna bisericésca; dar cand considerám, ca nici acea comuna, nici dóra alte comune mai nainte si pana acum nu o au facut acést'a, atunci trebuie se constatám, ca totusi cumperarea acelu pamentu este unu micu inceputu pentru unu lucru din cele mai mari, pentru asigurarea bisericiei si scólei din satulu respectivu, precum si pentru ameliorarea dotatiunei preotiesci si invetiatoresci si prin acést'a pentru crescerea inteligentiei romane.

A facut ómenii din acea comuna in anulu trecut unu lucru, pre carele inaintasii lor in timpuri póte ca mai bune nu l'au potut face; ér cand binele se face intr'o forma, in carea pana acum nu s'a mai facut, — trebuie se constatám, ca s'a facut unu lucru destul de mare. Apoi la cumperarea acelu pamentu am mai vediut unu lucru dupa noi de unu pretiu si de o valóre multu mai mare, de cum in realitate este acelu patrariu de pamentu. I-am vediut adeca pre ómeni, ca desi erau multi, cu deosebite vederi si dorintie, avendu numai un'a singura vointia, aceea adeca de a-si cedá unulu altui'a si a lucrá intru o inima si o sentire pentru progresulu bisericiei.

Ér acésta unica vointia colectiva a credintiosilor este ceea ce ne trebuie se si de ceea ce avem lipsa mai sentita in bisericia, ceea ce pre la inceputulu erei constitutionale-bisericesci nu o pré vedeam manifestandu-se in tóte afacerile.

Am facut deci in anii din urma atât la noi in eparchia, cât si in genere in Metropolia mai cu seama dela intrunirea congresului nostru nationalu din 1886 unu insemnatu pasu inainte in ceea ce privesce modulu, cum se-ne esprimám vointia nóstra colectiva, si cum se-lucrám pentru inaintarea afacerilor santei nóstre bisericiei.

Si repetim, acést'a este ceea ce ne trebuesce si ceea ce ne cam lipsea in trecutu in biserica.

Astadi semtiulu pentru viéti'a nóstra publica bisericesca este in desvoltare.

Pentru ce?

Pentru ca lumea a vediut, si s'a potut convinge faptice, ca ómenii, cari s'au aflat in fruntea si la conducerea afacerilor bisericeii au sciut se conduca afacerile acestei sfinte si dumnedieesci institutiuni astfeliu, — incát biserica si in grelele conditiuni, in cari se gasesce astadi, — se fia, si se-se dovedésca de ceea ce este, si trebue se fia: de mama a poporului credintiosu.

De acésta mama are astadi mai multu decât ori cand poporul nostru, si avem noi toti cea mai mare si cea dantaiu trebuintia.

N'am ajuns inca stadiulu de multu doritu, cá acésta dulce mama, pre carea o numim biserica se fia in stare, cá se satisfacat tuturor trebuintielor poporului pre tóte terenele vietii.

Si noi, cari de ani multi lucràm, si staruim a ajunge acestu stadiu, nu ne miràm nici decât, ca nu l'am ajuns, cand eugetàm la cele ce s'au petrecut in trecut in sinulu bisericeii nóstre, si cei cari scim, câte greutàti au trebuit se intempine in lucrarea lor ómenii, cari in biserica si prin biserica au staruit se indrepteze spre bine mersulu poporului romanu din acésta tíera pre calea desvoltàrii si a progresului seu intru aperarea si desvoltarea individualitãtii sale nationale.

Dar cu tóte acestea s'a facut ceea ce s'a potut si ceea ce cu potintia a fost a se face intre imprejuràrile, in cari ne-am aflat.

In punctulu acest'a astadi si de astadi inainte positiunea ómenilor, cari lucréza in biserica si prin biserica le este mai usióra.

Semtiulu pentru viéti'a publica bisericesca este in desvoltare; si credintiosii sciut, au vediut, si s'au convins faptice, ca in biserica lor din comuna, din protoprosviteratu, din eparchia si din metropolia au unu radimã au unu scutu in necazurile si durerile lor.

Se va vedé, suntem convinsi si mai multu acestu interesu alu bisericeii nóstre facia de poporul credintiosu.

Precum se scie, venerabilulu nostru sinodu eparchialu chiar din incidentulu reportulu consistoriulu din Arad cá senatu strensu bisericescu, — constatand, ca organismulu centralu alu eparchieii prin imbunatatirile efeptuite in timpulu din urma a ajuns deja stadiulu de a poté veni cu mai multu succesu in ajutoriu pãrtilor constitutive ale eparchieii si in specialu parochieii — prin unu conclusu, luat in acésta afacere a dispusu, — cá eparchia si anume consistoriulu eparchialu se céra dela fiecare parochia informatiuni esacte despre starea, in carea se gasesce astadi poporul nostru in privinti'a religiósamoralã, casnica familiarã, intelectuala, socialã si econo-

mica, — pentru cá astfeliu pre bas'a stàrii actuale se-se póta procede in modu sistematicu la stèrpirea dâtinelor stangace din poporu si la luarea dispusetiunilor, ce se vor dovedi de salutarie intru desvoltarea poporului pre tóte terenele vietii.

Este o lucrare uriéisa lucrarea, la carea s'a angageat eparchia nóstra prin conclusulu sinodalu, de carele vorbim.

Cu tóte acestea speràm, ca se vor poté face multe imbunatatiri, — se vor face tóte imbunatãtirile trebuintióse, pentru ca ne-am convins nu odata, ca biserica in lucruri mari scie se dea afacerilor ei o astfeliu de directiune, cá toti fii ei se-se grupeze in jurulu ei, si se-si dea tributulu si servitiulu lor, fiecare dupa potintia.

Astadi nu mai suntem in servitiulu bisericeii nici putieni, nici multi. Astadi suntem toti fii acestei bisericeii, — si mai cu seama poporul, carele s'a deprins a vedé cu ochii si a-se convinge, ce insemnéza a-si créa si a avé in biserica o mama.

Viéti'a si activitatea scrietoriulu bisericesc Grigorie dela Nis'a.

Al treilea si celu din urma dintre cei trei capadocieni este fratele mai mic alu s. Vasilie celui mare, Grigorie. El a fost cu unu anu mai tener (nascut la 330) decât fratele seu, si sigur nu se scie, ca unde si când si-a facut studiile sale. Tot ce se póte afirmá cu positivitãte in acést'a privintia este, ca prim'a instructiune a primit-o dela sor'a sa Macrin'a si dela fratele seu Vasilie. In deosebi fatia de acest din urma a nutrit in intrég'a sa viétia adénca iubire si reverintia, numindu-l adese „tata l si fratele“ seu. Se pare ca a fost casatorit, si ca soti'a sa se numia Teosebi'a; de si unii sustien, ca acést'a n'a fost soti'a lui, ci o sora de a sa mai tenerã, carea traia pe lângã dènsul. Sigur este atãta, ca la inceputu a fost retor si invetiatoriu de retorica, si ca nu putiena ostenéla a avut fratele seu Vasilie si amicul seu Grigorie Nasioneanul pana l-a potut induplecá ca se parasésca cariera retorica si se imbratisieze pe cea bisericesca.

La an. 371 'l hirotonesce Vasilie cel mare de episcopu alu Nisei. Grigorie de si dotat cu un geniu estraordinariu, mai ales in ce privesce speculatiunea teologica, totusi in viéti'a practica se arata fórte neindemanatic, incát in urm'a bunatãtii si sinceritãtii sale 'si causéza multe neplaceri, cari au avut de urmãre apoi depunerea sa. Anume arieni, cari se bucurau de protectiunea lui Valens si a prefectulu Demostene s'au folosit de acést'a slabiciune ce a avut-o Grigorie, si au intentat proces contra lui, ca se-l depuna. Numai cu fug'a a scapat de inchisóre, petrecènd in esil trei ani. Dupa mórtea imperatulu Valens a fost reasediat cu onóre in scaunulu seu episcopesc, bucurându-se de mare iniuriuntia si trecere, mai ales in sínódele mai mari si mai insemnate de

pe atunci, in cel tînut la 379 in Antiochi'a, precum si in cel ecumenic al doilea dela an. 381 din Constantinopolea. In decursulu cestui din urma a tînutu elu d'oué cuvântari, un'a cu ocaziunea instalarei de episcopu in Constantinopolea a teologului Grigorie dela Nasians, ér cee a lalta, panegirica, la inmorméntarea betranului episcopu Meletie din Antiochi'a. Tot cu acést'a ocaziune sinodulu l-a preamarit si distins ca pre unu stâlpu neclatitu alu bisericii, insarcinându-l cu visitarea si impacarea acelor comunitati crestine din Palestin'a si Arabi'a, in cari domniau imparecheri si certe. A muritu in vîrsta cam de 64 de ani, la an. 394. — Inzestratu dela fire cu unu talent speculativ intrecu elu in teologi'a speculativa chiar si pre ceialalti doi capadocieni si prieteni ai sei. A patruns mai adênc in speculatiunile teologice a lui Origen decât fratele seu Vasilie si amicul seu Grigorie dela Nasians, dar a si adoptatu unele invetiaturi eterodoxe de ale acestui barbat admirat de tóta lumea teologica. Asia doctrin'a despre „restabilirea tuturor“ (*ἀποκατάστασις τῶν πάντων*) (vedi nr. 22. alu f'oiéi n.) inca o aflam profesata de Grigorie dela Nis'a, ca moscenire dela Origen, in buna credintia ca ea incupe in cadrulu invetiaturei ortodoxe; macar ca unii dintre veneratorii si admiratori mai tardii ai lui, cauta a justificá acést'a, prin o presuntiva falsificare si interpolare a scrieriloru sale de catra ereticii timpuriloru urmatórie.

Scrierile autentice a lui Grigorie Nisanulu cuprind trei tomuri din editiunea lui Migne, si intocma ca si opurile fratelui seu sunt f'orte felicitate, asia; esegetice, din cari se vede ca elu a cultivatu cu predilectiune explicarea alegorica; dogmatice-polemice, din cari ne convingem despre zelulu, eruditiunea si perseveranti'a sa intru combaterea arianismului; morale, cuvântari si epistole.

Lucrările sale esegetice sunt diferite explicari la s. scriptura, parte in forma de cuvântari, parte in forma de epistole, parta in forma de tractate. Cele mai insemnate sunt: 1) Explicarea alegorica a celor 6 dile ale facerii. Ca si fratele seu Vasilie explica si elu raportulu lui Moise despre facere séu creatiune, aparând totodata si „hexaameronul“ lui Vasilie fatia de obiectiunile, ce le-au ridicatu unii critici si contrari ai fratelui seu. Si de órece Vasilie in opulu seu amintitu n'ajunge a vorbi despre crearea protoparintiloru, scrise elu unu tractatu: 2) „Despre crearea omului,“ carele e unu feliu de intregire a reflexiuniloru, ce le-au depus ambii in omiliile lor la cele siese dile ale facerii. In acestu opu tractéza despre natur'a fiintiei omenesci, despre starea fericita si nevinovata o omului nainte de peccatulu stramosiescu séu originalu, si despre starea lui dupa-ce vor invie trupurile. 3) „Viéti'a lui Moise“ séu „Despre perfectiunea in virtute“, in care opu infatisiéza viéti'a lui Moise, ca modelu de virtute. 4) „Despre

fermecatóri'a din Endor“, adeca despre acea femeie necromanta, carea la cererea primului rege alu Israilteniloru, a lui Saul, a citatu spiritulu reposatului profetu Samuil, pentru ca se céra dela elu sfatu cu privire la lupt'a ce avea se o aiba elu cu Filisteii (vedi cartea I Sam. c. 28). Grigorie dice, ca spiritulu cu carele a vorbitu Saul n'a fost sufletulu lui Samuil ci unu demon, carele a luat chipulu profetului; si asiadara fermecatóri'a necromanta n'a citat spiritulu lui Samuil, ci unu spiritulu demonic, cu carele apoi a vorbitu Saul. 5) 2 cãrți „Despre inscriptiunea psalmilor“, in cari vorbesce despre numerulu, cuprinsulu, impartirea si inscriptiunea (suprascierea) psalmiloru, esplicându totodata si cei 59 de psalmi dela inceputu in mod alegoricu. 6) „8 omilii esegetice la ecclesiast“ ajungendu cu explicarea numai pana la capulu alu 3-lea al acestei cãrți. 7) „15 omilii esegetice la cântarea cântarilou“, in cari explica in mod mistic cele cinci capete prime. Mirele este Christosu, ér mirés'a e biserice'a séu si sufletulu crestinului. 8) 5 omilii despre rugaciune in genere, ér in specialu despre rugaciunea domnesca; si in urma 9) 8 omilii despre fericiri séu macarisme.

Dogmatice-polemice sunt: „Cuvântulu caticheticu celu mare“ (*λόγος κατηχητικὸς ὁ μέγας*), numitu si „catiches'a cea mare“. Acést'a scriere este o espunere scurta dar filosofica a credintiei crestine in 40 cap. pentru pagâni, judei si eretici. 12 carti polemice contra lui Eunomiu, carele re'nfrangênd cele cinci cãrți scrise de Vasilie contra lui, se pune si in respunsulu seu 'l defaima pe acést'a in mod ticalos. Grigorie apara deci pe fratele seu, combatend cu multu mai bine si mai temeinicu obiectiunile aduse de Eunomie, de cum a fost facutu acést'a Vasilie celu mare in opulu seu polemicu. Nu mai putienu a indreptatu elu tractate polemice mai mici si contra ereticiloru Apolinariu dela Laodicea, Ariu, Sabeliu, precum si unu cuvântu „Despre spiritulu sânt in contra „Macedonieniloru“. — Scrieri dogmatice mai scurte sunt: „Catra Elini din conceptele comune“ (*Πρὸς Ἑλληνας ἐκ τῶν κοινῶν ἐννοίῶν*), in carea arata cu ajutoriulu conceptelor filosofice, ca cele trei persóne ale Ddiei-tatii nu sunt trei Ddiei, ci numai unulu. Tot despre acést'a materia a cuvântatu si in opulu „Ca nu trebuesce a crede ca sunt trei Ddiei.“ Cartea despre credintia, este o aperare a Ddiei-tatii Fiului si Duchului sânt; ér cea intitulata *κατὰ εἰσαρμμένης* e indreptata contra ursitei (fatum). Dialogulu despre sufletu si inviere (*περὶ ψυχῆς καὶ ἀναστάσεως*) a decursu intre elu si sora sa Macrina, pe când tragea ea de mórte. Cuvântulu 'l pórtá mai ales muribund'a, carea mângaiá pe fratele celu intristatu prin nisce vorbiri f'orte evlavióse si intielepte, cari se referescu in partea cea

mai mare la fiinti'a sufletului si la invierea trupurilor. In cartea „Despre copiii cei ce mor nainte de timp“ se ocupa cu intrebarea, ca pentru ce a dispus providenti'a ddiéscă astfelu, ca unii dintre ómeni mor deja ca copii, ér altii traiescu mai multu si mor in adénci betranetie?

Scrierile sale morale mai insemnate sunt: „Despre numele si chemarea unui crestinu adevératu“. Opul carele sta in óre-care referintia cu cartea susamintita „Despre perfectiunea in virtute“ si carele in originalu pórtă titlulu „Despre viéti'a dupa Ddieu“ — tractéza despre scopulu vietii ascetice. Cartea despre feciorie, alt'a, incontra celoru ce se supera pentru mustrarea, ce li se face; si in urma tractatulu despre cei ce intardia séu amána botezulu pana in versta mai inaintata séu pana nainte mortii.

Fórté frumóse cuvéntari avem dela elu 28. Si elu cu tot dreptulu se numera la cei dintâi cuvéntatori ai bisericeii. Cuvéntarile sale sunt parte morale parte dogmatice, parte serbatoresci, mai alesu de botezulu Dlui, pe carele 'l numesce si elu τὰ φῶτα, apoi de Pasci, de serbatórea cinci-diecimii; si in urma cuvéntari panegirice. In forma de cuvéntari aflam intre scrierile lui si dóue biografii: Viéti'a Macrinei si a lui Grigorie Taumaturgul, invetiatoriulu bunicei sale.

Epistole ni s'au pastratu 26, cari inse in partea cea mai mare provinu si in colectiunea scrizoriloru remase dela marele Vasilie, si astfelu nu se scie, nici nu se póte hotari ori de 'si trag ele originea dela Vasilie ori dela Grigorie. Memorabile sunt mai vértosu dóue. Una adresata catra episcopulu din Milet Litoie, carea cuprinde unele dispuse-tiuni relative la ordinea si disciplin'a bisericeasca, pe cari le intimpinam si in codicii nostri canonici sub numirea de „cele optu canóne a lui Grigorie dela Nisis;“ ér ce e alalta erá indreptata contra acelor'a, cari tieneau prea multu la caletoriile de inchinare (peregrinarile) la Ierusalim, pe când in acea caletorie se dá multa ocaziune la pecatu; si adevérata inchinare e tot asia cu putintia acasa, ca si in tiér'a sánta.

Dr. Tr. Puticiu.

Educatunea femeii.

Se plecu si eu dela dicala aceea: „pe de o mie de ori e mai usioru a invetiá in atare instrumentu pe acela, care nu scie nemicu, n'are nici cele mai primitive cunoscintie de a inmanuá acelu instrumentu, decat pe acela, care are putine cunoscintie, dar fara nici o legatura, fara nici unu temeiu“. Caci pana pe celu dinteiu trebuie se-lu desveti dela ce au invetiati, cu celu din urma inaintezi; asta e una, ér alta e, ca primul nici cand nu va fi in stare de a inmanuá acelu instrumentu cá si celu din urma, intielegu, déca ambii au acelasi talentu musicalu.

Si cá si aici, totu astfelu e si in cele alalte lucruri din lume. Asia e in ale musicii si totu astfelu e si in ale educatiunii. Au dóra n'avemu noi esemple destule in privinti'a acésta? Scólele nóstre in locu de a innaintá in ale educatiunii, adeca a edificá mai departe pe bas'a, fundamentulu pusu din cas'a parintésca, ea, scól'a, trebuie se faca contrariulu, se pérda timpululu cu stricarea acelu fundamentu si — déca i-va succede — pe ruinele aceleia a pune o basa nóua si apoi pe aceeasi basa a-si continuá educatiunea.

A crsce, a educá nu e jucaria, ba potemu dice, cá e celu mai greu lucru din lume. Si odata asia, e intrebarea, ca de unde suntu in stare parintii a dá crescerea cuvenita prunciloru lor, cand ei n'au nici cele mai primitive cunoscintie de a cresce, a educá?

In familia cu adevérat'a sarcina de a educá, e incredintiată mam'a. Tatalu cá barbatu, partea cea mai mare a timpului se afla afara de casa, nu in jurulu familiei, prin urmare nu i-se imbie ocaziune si nu dispune de timpululu necesariu de a-se ocupá cu educatiunea prunciloru sei. Deci, potemu dice, ca adevératulu educatoriulu alu familiei e mam'a. Din momentulu nasterii pana la etatea de 6 ani, cand prunculu frecuentéza scól'a, se afla numai sub scutul si privegierea mamei. Se nu uitamu inse un'a: tempulu acesta este celu mai decidiatoriu in educatiune. Acesta este timpululu, in care cadu cele dantei sementie ale educatiunii, si cá unele, cari prindu cele mai tari redacini in sufletulu baétului. Atarna numai, ca ce felu de sementia s'a semenatu in acestu tempu atatu de insemnatu pentru educatiune. Si durere ca, in urm'a nepriceperii mamei, partea cea mai mare a sementiei, ce se sémana in acestu tempu e veninósa pentru sufletulu baétului si periculósa pentru societatea omenésca. Aci apoi zace unu reu mare, pentru alungarea caruia, societatea omenésca aru trebui se faca mai multu cá si pana aci.

Amu fostu disu, ca adevérat'a sarcina a educatiunii in familia e pusa pe umerii mamei. Prin urmare ea, mam'a, aru trebui sa se pricepa la acést'a, si déca nu tocmai, dar cel putinu se aiba cele mai primitive cunoscintie pedagogice, trebuie se scie cum se crésca prunculu incredintiatu ei. Nu eu o dicu prima-data acést'a; au dis-o si altii. Multe s'au disu si scrisu inprivinti'a acést'a, dar, mi se pare, ca fórté putinu s'au facutu si mai ales la noi, la Romani. S'au dis, inse nu e destulu a dice, deóre-ce, cá se poti face asia ceva, trebuie se-te pricepi la aceea; va se dica: primo-loco trebuie invetiati si apoi pretinsu si sfatuitu se faca aceea.

Timpulu a adusu lucrulu de asia, ca societatea omenésca se ingrigesce mai multu de cultur'a femeii; unu lucru fórté bunu si nobilu. Pe sate, prin orasie s'au infintiati si totu mereu se infintiaza scóle pentru educatiunea femeii. Si multe lucruri bune si frumóse se invétia in acestea scóle, dar, luand in considerare chemarea femeii in familia, mi-se-pare, ca pe aceea, ce ar fi mai de lipsa unei femei in viétia, nu s'au pusu, asia dicend, mai nici unu pond; ér acést'a, asia cred, ca e unu reu fórté mare. S'a providintu cu felu de felu de cunoscintie, de multe-ori — póte — fara nici unu folosu practiculu; ér

aceea, ce i-a fostu mai de lipsa, nu s'au luatu in nici o considerare. Femei'a trebue se fie crescuta pentru aceea, pentru ce e menita in lume. Natur'a a lasat'o se fie mama; ér cá mama, se recere, ba pretinde spre a-si cunósce deplinu chemarea sa de mama. Acesta e lucrulu principalu la o femeia, ér cele-alalte lucruri suntu secundari; lucruri, cari n'au acelasi folosu si aceeasi insemnatate pentru o familia in specialu, ér in generalu pentru societatea omenéscă. Si óre trebue mai mare pedépsa dela Ddieu de cât aceea, cand pruncii, in urm'a nepriceperii parintilor si in specialu a mamei, suntu crescuti reu? Ce folosu si ce bucuria vor avea parintii dela astfelu de prunci? Ce folosu voru aduce acesti'a societátii omenesci? Ni-potem inchipui! De altcum esperienti'a ni-aréta destulu de lamuritu urmarile triste ale acestei cresceri.

Unu lucru, care nu s'ar potea pretiui ar fi acel'a, cand s'ar pune mai mare pond in scóle spre a provedea femeile cu cunoscintiele pedagogice necesarie. cunoscintie, cari s'ar pretinde dela o mama se-le aiba; unu lucru, asemenea caruia, se aduca atatu folosu omenimei, nu exista. Asia — unde se póte — se se faca in scóla, ér afara de scóla se se infintieze o fóia pedagogica, serisa in limb'a poporului, spre a fi intielésă de fie cine, care scie numai ceti, caci, cu ajutoriulu lui Ddieu, avemu acum unu numeru destulu de frumosu de tierance, cari sciu ceti si serie; ér acésta fóia, pe langa unu pretiu cât de mic, macar si gratisu se se inparta prin fie-care comuna. Cred ca nu voiú esagerá, cand voiú dice, ca precum s'au potutu face la noi alte lucruri cu multu mai costisitóre, asia s'ar potea face si acésta, care, potu dice, ar aduce cel mai mare folosu neamului nostru in special, ér in generalu ómenimei. Se facemu asia, apoi potemu fi siguri, ca vomu scapá de multe rele, de cari suferimu, in tóte ramurile vietii. Se ajute Ddieu!

Invetiatoriulu.

Constantin Diaconovicú Loga.

Schítia din viétii'a si activitatea lui, cetita de Iuliu Vuia, invetiatoriu in Comlosiu, in siedinti'a adunarii generale a reunitiunii invetiatoriloru rom. gr. or. tienta in Caransebesiu la 10/22. Augstu 1890.

(Continuare si fine.)

Las se urmeze aci unele siruri din propria-i scriere: „Despre organisati'a scóleloru preparande din districtulu militarescu,“ unde dice: „In timpulu acel'a pana inea a fi eu profesoru in Aradu catra a. 1830., cautand inaltele Dicasterii unu profesoru, carele se puna scólele romanesci si serbesci din tienutulu militarescu in o randuiala mai buna. Deci prin unu rescriptu dela inaltulu consiliumu ostasiescu de curte, din 11. Iunie 1830. Nr. 2383. B. M. purcesu mi s'a datu directi'a scóleloru nationale din regimentulu romanescu banaticu si din districtulu batalionului serbescu banaticu de granitia pana la Dunare.

„Deci am socotitu si am facutu unu planu spre intocmirea scóleloru preparande si aicea pentru luminarea invetiatoriloru militaresci, care planu si cerere a mea inaltulu consiliumu ostasiescu de curte cu parintescu bratiu

primindu-lu, scól'a preparanda nationala din Caransebesiu in 12. Faunu 1832. in alu patru diecilea anu alu imperatiei lui Franciscu I. imperatu alu Austriei introdusa, prin urmatórele resolutii a o intari bine au voitu; precumu prin resoluti'a cea purcésa din Octomvre 1833. Nr. 2239. Alta resolutie din 16. Octomvrie 1833. Nr. 2614. Asidierea prin intimatulu inaltulu consiliumu ostasiescu de curte din 24. Ianuarie 1834. N. 318. Cu care rescript si decretulu colaudatoriu mie s'au trimisu; adeca s'au laudatu sporiulu intru invetiaturi, care s'au facutu intru acésta scóla preparanda.

Scól'a acést'a preparanda dintru inceputulu seu dela a 1830. pana la a. 1836. a fost asediata in Caransebesiu, ér din anulu acest'a s'a mutatu la Biserica Alba, pentru ca aicea in mai multe limbi se vorbesce si pentru lesnime este mai usioru de traitu.

Invetiaturile intru acésta scóla tot ácelea se predau, cari suntu pentru acésta scóla prescise dela imperatie, inse totusi cu óre-care deschilnire, cá intru acésta scóla preparanda din militie numai eu singuru le propunu Romaniloru si Serbiloru in amendóue limbile; acésta fac din dorulu carele am catra luminarea neamului pentru bunastarea patriei.

Invetiaturile cari se cuviniu in scólele preparande, eu aicea le propunu mai pe scurtu, apoi mai multu din talcuiala si aretare aicea se invatia, decât cu scrisóre lunga si cu multa invetiatura de a rostu.“

De aci ne putem convinge despre diliginti'a si energi'a manifestata de acestu demnu apostulu, spre a o putea sutinea si nutri numai cu propriile-i fortie spirituale acestu institutu, in care se propunea in dóue limbi; spre a putea creá, intemeiá si organisá scóle noi in tóte comunele si spre a putea inspectianá mersulu invetiamentulu in cele ce existau pana acuma.

Densulu a fost „totum factum,“ alu institutulu intemeiatu si numitu de elu: „Francisceum“, elu a fost profesoru si directoru, elu si-a aranjatu si compus insusi materi'a de propunere; elu a intemeiat si organisatu noi scóle pretutindenea si a supraveghiatu pe cele existente.

Nemultiamitu cu calificaciunea invetiatoriloru de pana aci, i-a chiebatu si i-a pregatitu insusi pentru marea misiune a edicatuunei poporului, estmod a introdusu si inactivatu elu pentru acei invetiatori unu cursu supletoriu de 6 septemani — pe care l-au numitu: „Norma“, si la care erau obligati a participá in vacantie toti invetiatorii submanuati lui.

Elu a eschisu din scóla literisarea la cetitu, care era usuata in literile cirile, adeca fie-care litera i-si avea numele seu, astmod încát dupa acelu metodu vechiu se timpea spiritulu elevulu.

Cát de rationalu si metodicu a propusu eleviloru sei, se vede din propriile-i cuvinte, cand dice: cum-cà in acelu institutu s'a propusu mai multu intuitivu, esplicandu-le, decât cu scrisóre multa si memorisare órba; de aci se vede ca Loga cunoscea principiile si fecundele idei de educatiune, cari pe acelasi timp se respendedau in Germani'a prin celebrulu Pestalozzi si altii.

Elu s'a îngrijitu si pentru manuale pe sam'a scóleloru primare, dupa cum însusi dice:

„Pentru organizati'a scóleloru nationale am întocmitu carti noi, apoi cu puterea milostivului intimatu dela înaltulu consiliu craescu din Buda sub 31. Martie anulu 1835. Nr. 9279. purcesu, s'au primit manuscriptele mele; dic a cartiloru, pentru organizati'a cea noua a scóleloru nationale, cari carti spre întielesulu limbii si a creşterii tineriloru, precum in timpul nostru se cere — sunt întocmite.“

Loga a fost unulu dintre cei mai distinsi pedagogi romani ai timpului seu, carele a propagat lumin'a din Pest'a pana in Craiov'a, unde avea doue fiice; — un'a directóra, Augusta, casatorita Dragoescu, si alta Ecaterina, mai apoi casatorita Vui'a, institutóra, a scólei superióre de fetitie „Lazar Otetelesian.“

Elu a vorbit limbele: romana, germana, slava, maghiara, latina si francesa.

Dintre toti colegii sei profesori, elu a trait si luptat mai multu intru redeseptarea natiunii sale; precum însusi dice: „Iara eu prin pastrare'a proniei Dumnedieesci — cá o ramura din trupin'a veche, — am remasu dupa densii sub sistem'a sórelui acestui pamentesc; si am nađejde ca voi fi si eu cât de curend chiamatu la sórele dreptatii.“

Fructele neobositei sale diligentie sunt:

1. „Ortografi'a sau drépt'a scriere.“ Buda 1818. La pag. 66—83 se afla unu frumosu studiu: „Despre creşcere, despre darurile naturii si despre îndreptarea tinerimei.“

2. „Gramatic'a romana“ Buda 1822. si 1823. carea s'a folositu cá manualu pentru tinerimea pedagogica pana la a. 1852.

3. „Chiemarea la tiparirea cártiloru romanesci si versuri pentru îndreptarea tineriloru“ Buda 1821.

4. „Octoich si Tipicon cu catavasieriu“. Buda 1826. cari durere dupa mórtea s'a — cá si tóte manuscriptele si întreg'a sa biblioteca au remasu in posesiunea Serbiloru, care le vindeau comerciantilor; onóre Prea S. Sale fostului Episcopu alu Timisiorii Dlui George Brancovicu carele afland in resiedinti'a sa inca 80. de esemplre, le-a donatu „Alumneului nationalu romanu din Timisióra.“

5. „Viéti'a Domnului nostru Isus Christosu mantui-toriulu lumii, cu 12. ilustratiuni“. Buda 1831.

6. „Talcuial'a Evangeliilor in Duminecile invierii si ale serbatoriloru“. Buda 1835.

7. „Epistolariu romanescu“. Buda 1841.

La finea acestui Epistolariu se afla doue studii istorice scolare si anume:

„Începutulu organizatiei scólelor preparande in Arad pentru Romani“ si

„Despre organizati'a scóleloru preparande din districtulu militarescu.“

Macar in parte daca ni-ar fi dat atari date si alti autori despre trecutul scóleloru nóstre; astadi am avé materialulu necesariu, pentru a scrie istoriculu scóleloru nóstre.

Cá manuscripte au remas:

8. „Istori'a bibliei a vechiului si a noului testamentu

cu invetiaturi ale moralitáti creştinesci“, cu 24. icóne. Verosimilu a fi si tiparita.

9. „Biografi'a sau viéti'a Prea s. fecióre Mariei“ cu 8. ilustratiuni.

10. „Plutarch pentru creşcerea prunciloru“.

11. „Belizar Duc'a lui Iustinian Imperatulu resaritului“.

12. „Istori'a Romaniloru, dela zidirea Romei, séu dela a. 754. nainte de Christosu, pana la injugarea Tiari-gradului de Turci, séu pana la a. 1453. dupa Christosu, in 160. de cóle in manuscriptu:

Afara de aceste a mai remasu cá manuscripte tóte studiile propuse in institutul pedagogicu.

In fine slabitu fsice, si venindu cu ocaziunea unu cursu supletoriu la Caransebesiu a reposatu in 12. Noemvre 1850. inmormontatu fiind in partea stênga a bisericeii din deal.

O jumetate de secolu a scrisu si lucratu Loga pentru cultur'a poporului romanu, si adi nici macar o cruce de lemn nu póte spune generatiunei presente, unde se odichnescu remasitiile sale scumpe.

Daca voim in fine a nu detrage nimicu din meritele, activitatea si operele pretióse ale acestui mare bárbatu de scóla; va trebui se nu uitam timpul si referintiele între care a lucratu si scrisu Loga.

Astfelu a apus si acestu spiritu nobilu, a carui activitate pe terenulu instructiunei poporului nostru banatianu, este si va remanea unu punctu neatinsu pana acum de unu altu bárbatu de scóla.

D I V E R S E.

* *Santire de biserică.* Pré Santi'a S'a parintele Episcopu alu Aradului Ioan Metianu a plecat cu terenulu de sér'a la Balintiu in protopresviteratulu Belintului pentru a seversu actulu santirei bisericeii noue, zidite acolo in anulu curentu.

* *O iérna nendatinatu* in timpul acest'a in pártile nóstre s'a pus de câteva dile. De ieri a început o plóia rece amestecata cu néua.

† *Necrologu.* Confratele nostru Teodosiu Motiu a fost greu cercatu de provedinti'a divina, perdiendu pre multu regretat'a s'a sociia Ros'a, nascuta Popovicu, carea in 30 Septemvre vechiu si-a dat sufletulu in manile Creatorului, lasand in celu mai profundu doliu pre neconsolabilulu ei sociu, pre fii ei: Aureliu parochu in Misicolti si Nicolae, medicu in Budapest'a, pre fratele ei Georgiu, protopresviteru in Siri'a si numerosi consangeni.

Remasitiile pamentesci ale defunctei s'au depus spre eterna odichna in 2/14 Octomvre, functionand la actulu inmormentării: par protopresviteru V. Belesiu cu asistenti'a preotilor: Ioan Cióra, Ioan Cure, I. Miclosi, N. Lungu, G. Carabasiu si M. Jure'a.

Esprimandu-ne condolenti'a facia de famili'a remasa in doliu rogám pre Ddiu, cá sufletulu reposatei se-lu odichnéscu cu dreptii, ér osamintelor ei se-le fia tierin'a usióra!

* *Convocare.* In virtutea decisiunei conferintiei invetiatoresci tienute la 6/18 Septemvre a. c. Nr. 2 pe

bas'a §-lui 3. din Regulamentul pentru Reuniuni si Conferintie invetiatoresci, se convóca toti domnii invetiatori din protopresbiteratul Aradului constatatoriu din inspectoratele Aradu si Sietinu la Conferintia tienenda la 24 Octomvrie (5 Noemvre) a. c. in sal'a Seminarului gr. or. rom. din Aradu, cu urmatoriulu *Programu*: I. Deminéti'a. 1. Intrunirea la 8 óre in sant'a biserica gr. or. rom. din Aradu, asistendu la chiemarea Duchului Santu. 2. Deschiderea siedintiei prin presiedinte eventualu vicepresiedinte. 3. Cetirea si autenticarea protocolului siedintiei trecute. 4. Escursiune in corpore la scól'a din Pernév'a pentru ascultarea prelegerei. II. Dupa amédiedii. 5. Disertatiuni. 6. Diverse propuneri. 7. Alegerea timpului si locului pentru siedinti'a viitoria. 8. Inchiderea siedintiei prin presidiu. Aradu, la 5/17 Octomvrie 1890. Presiedinte: Ioanu Efticiu, m. p. Notariu: Vasiliu Olariu, m. p.

* *Himenu.* D-lu Ioanu Pantosiu, teol. abs. si-a incredintiatu de fiitórea socie pe amabil'a D-sióra Sidoni'a Dore'a din Pilulu-mare. — Felicitàrile nóstre!

* *List'a* de contribuii pentru alumneulu gr. or. romanu din Timisiór'a in tempulu dela 27 Augustu pana la 15 Octomvrie 1890. I. Taxe dela membrii fundatori: Comun'a bisericésca gr. or. romana din Ianova 94 fl 60 cr. Comun'a bisericésca gr. or. romana din Seciani 71 fl 10 cr. Comun'a bisericésca gr. or. romana din Girod'a 67 fl 92 cr. Vincentiu Pap avocatulu, Iebel 25 fl. Nicolae Rancu proprietariu Murani 5 fl. II. Taxe dela membrii ordinari: Zacharia Dina, Partos 3 fl. Danila Ceregutiu, Liget 3 fl. Giga Murariu, Liget 3 fl. Moise Dobosian, Mehala 3 fl. Ioan Balta, Beregsen 3 fl. Iovan Rotariu, Mehala 3 fl. Dimitrie Bozgan, Timisiór'a 3 fl. Iosim Iichita, Topolovetiulu-mare 3 fl. Nicolae Dragan, Sant-Mihaiulu-romanu 3 fl. Paul Joi, Chisioda 5 fl. Nicolae Martinescu, Topolovitiulu-mare 3 fl. Petru Dragan, Sant-Mihaiulu romanu 3 fl. Ion Petcu, Liget 3 fl. Iuliu Hatieg, Belintiu 3 fl. George Lazar, Vinga 3 fl. Petru Tigle, Timisiór'a, 1 fl. Christina Maniu, Fabricu 3 fl. Costa Maniu, Fabricu 3 fl. Dimitrie Gerda, Chiseteu 3 fl. Ioanu B and u, cassariulu alumneului.

* *Animalele cele mai mici.* Caletorulu si naturalistulu francesu d'Orbigny, cunoscutu prin seriósele sale cercetari asupra molusceloru, caletori nu de multu, trimisu fiindu de guvernulu seu, prin Americ'a sudica si prin insulele din Indi'a vestica. Caletori'a acésta o facu elu pentru a puté studi'a mai bine diferitele soiuri de scoici si de alte conchilii. In decursulu studieloru elu observà, ca o singura uncia de nasipu din Antille cuprinde aprópe doue milióne de scoici grozavu de mici din speci'a foraminifereloru.

* *Placerile unui milionaru.* Milionarulu din New-York, Rockefeller, a cheltuitu mai bine de unu milionu de dolari pentru provederea mosiei sale si a riului Hudson cu lumina electrica. Sirmele conducu subteranu prin tóte pàrtile si felinarele sunt admirabilu de frumosu construite printre arbori si stenci. Dlu Rockefeller n'are decautu se apese unu nasture micutiulu dela bibliotec'a sa si la momentu e iluminata feericu o regiune intréga.

Concursu.

Conformu ordinatiunilor Ven. Consistoriu eparch. de dto 27 Noemvre 1889 Nr. 4841 si de dto 23 Iuliu (4 Augustu) 1890 Nr. 3014 pentru ocuparea statiunei

de invetiátore dela scól'a gr. or. rom. de fete din comun'a Chitighaz (Kétegyháza, comit. Békés) prin acésta se eserie concursu cu terminu de alegere pe Duminec'a din 4/16 Noemvre st. v. 1890.

Emolumintele sunt:

- 1) Salariu banalu 250 fl. v. a. solvindi in rate trei lunarie.
- 2) 5 stàngeni metrice de lemne din cari se va incaldi si scól'a.
- 3) Cuartiru liberu cu dóue chilii, camara, cuina si gradina de legumi.
- 4) 16 fl v. a. cá spese pentru conferintiele invetiatoresci. Despre familiet se va ingriji comun'a bisericésca respective epitropi'a scolara.

Doritórele de a ocupá acestu postu, pre langa producerea testimoniului de cualificatiune si a essamenului din limb'a maghiara, trebue se mai produca si atestate de conduita dela comit. paroch. si antisti'a comunala unde a fugatu pana aci.

Recursele instruite conform prescrióloru statutului organicu si adressate comit. paroch. din Chitighaz, sunt a-se trimitu pana in 1 Noembre st. v. a. c. Magnf. Dnu protopopu si inspect. cerc. de scóle Petru Chirilescu in Chitighaz (Kétegyháza) avënd recurentele si pana la alegere a-se presentá in vre'o Dumineca séu serbatóre la sant'a biserica spre a-se aretá poporului. Se observa ca alésa numai dupa unu anu de proba, conveninda se va intari definitivu.

Chitighaz, din siedinti'a comit. paroch. tienuta la 23 Septemvre st. v. 1890.

Vasiliu Belesiu, m. p.
pres. comit. par.

Stefan Dolga, m. p.
not. com. par.

Cu scirea mea: PETRU CHIRILESCU, m. p. insp. scolariu.

Se eserie concurs pentru indeplinirea definitiva a parochiei vacante de clasa prima din comun'a Calacea, comitatulu si protopresviteratul Timisiórii cu terminu de alegere pe 11 Noemvrie 1890. st. v.

Emolumintele sunt una sesiune de pamentu aratoriu de clasa prima clasificatu cu 30 jugere in pretiu de 500 fl. v. a.

Sub titlu de venitu stolariu, dela botezuri cununii inmormántari, santirea caseloru de 2 ori in anu 180 fl. v. a. alte venite sigure 20 fl.

Birulu este a-se incasá in urmatoriulu modu: dupa una sesiune de pamentu 90 litre grau, dupa $\frac{1}{2}$ sesiune 45 litre, la $\frac{1}{4}$ sesiune 22 $\frac{1}{2}$ litre, la $\frac{1}{8}$ 15 litre, éra dela zileri cu casa 10 litre grâu, care computându-se in bani aduce o suma de 155 fl.

Venitulu totalu este 855 fl. v. a.

Cei ce dorescu a competá la acésta parochie de clas'a prima, au a documentá, cà sunt romani gr. or. de nascere, cà au absolvatu 8 clase gimnasiale si au depus maturitatea.

Recurentii voru inaintá recoursele loru bine ajustate si adresate comitetului parochialu Multu Onoratului Domnu Petru Anc'a administratoru protopopescu alu Timisiórii in Maerile Timisiórii, avendu densii a-se presentá subu durat'a publicarei concursului in sant'a biserica din Calacea spre a-si aretá desteritatea in oratori'a bisericésca si cantarile rituale.

Calacea in 18 Septemvre 1890.

Emeric Dimitrescu, m. p.
presedinte com. par.

Arcadie Dimitrescu, m. p.
not. com.

In contielegere cu mine: PETRU ANC'A, m. p. administr. protopopescu.

—□—

Pentru deplinirea parohiei vacante de clas'a a III. din comun'a Sarand'u, protopresbiteratul Pestesului, se escrie concursu cu terminu de 30. de zile dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt :

1. Birulu preotiescu dela 100. numere de case câte una vica cucuruзу sfarmatu
2. pamantulu parochialu 20. jugere de clas'a prima
3. Casa parochiala cu gradina.
4. Unu intravilanu separat in pretiu de 20 fl. la anu.
5. Stólele usuate 60 fl. v. a. tóte acestea computate in bani dau suma de 400 fl. v. a. — Se obsérva ca in casu candu alegendulu preotu nu aru fi satisfacutu cu venitul din cele enarate mai sus, comitetulu parochialu se obliga a solvi in numerariu cele 400 fl. v. a. in trei rate lunarie.

Recurentii voru avea a-si subscrerne petitiunile loru instruite conformu prescrieloru statutului organicu si regulamentului pentru parohii adresate comitetului parochialu subscrisului in Lugasiulu de sus p. u. Élesd pana la terminulu sus indicatu, — si a-se presentá in vre-o duminica ori sarbatóre in S. biserica din Sarand'u pentru de a-si aretá desteritatea in cele preotiesci.

Comitetulu parochialu.

In contielegore cu TEODORU FILIPU, m. p. protop.

—□—

Pentru vacant'a parochia inbinata cu postulu investitorescu din M.-Seic, in protopresbiteratul Beliu, se escrie concursu cu terminulu de alegere pe 28 Octomvre, v. a. c.

Dotatiunea preotiesca :

- 1) Birulu câte o messura dela casa, 95 case 90 fl.
  - 2) Pamenturi arátore si fenatie de 14 cubule de semenatura, à 7 fl. 98 fl.
  - 3) Stólele indatinate pentru inmormentari cununii si botezu 90 fl.
  - 4) Dela tóta cas'a o di de lucru a 40 cr. 35 fl.
- Dotatiunea preotiesca 313 fl.

II. Dotatiunea investitorésca.

- 1) Salariulu investitorescu in bani 16 fl.
- 2) 12 cubule de bucate 48 fl.
- 3) 8 stangeni de lemne din care are a-se incaldi si scóla 16 fl.
- 4) 95 portii de fen à 10 cr. 9 fl.

Dotatiunea 89 fl. — Dotatiunea preotiesca 313 fl. Dotatiunea investitorésca 89 fl. De totu 402 fl.

Recurentii au a-si substerne petitulu instruitu cu documentele necesarie si adresat comitetului parochialu din M.-Seic, la subsemnatulu protopresbiteru in Ucuris (Ókrós) pana la terminulu sus indicatu.

Pentru comitetulu parochialu : PETRU SUCIU, m. p. protopresbiteru.

—□—

Prin Inaltulu decisu consistorialu dto 18.30 Augustu a. c. Nro 3485. declarendu-se de vacanta statiunea investitorésca dela scól'a rom. gr. or. din Ususeu, pentru indeplinirea acestei statiuni se escrie concursu cu terminu de 30 de zile dela prim'a publicare in fói'a „Biserica si Scól'a“.

Emolumintele anuali sunt :

- 1) Salariulu in bani gat'a 147 fl 80 cr.
- Pentru familiarulu scólei 12 fl.

Pentru scripturistica 5 fl.

- 2) Doue-spredece sinici de grâu si doue-prediece de cucuruзу.
- 3) Patru lantie de pamentu.
- 4) Doue-spredece orgii de lemne din care are a se incaldi si scól'a.
- 5) Cuartiru liberu cu gradina de unu lantiu.

Se obsérva ca conformu decisului comitetului parochialu aprobatu prin Venerabilulu Consistoriu diecesan prin decisulu dto 18/30 Augustu a. c. Nr. 3485. alegendulu investitoriu, din salariulu anualu specificatu aci este indetoratu a dá deficientulu investitoriu George Neagu pana acest'a va fi in viatia anualu : 50 fl. bani, 4 sinici grâu, 4 sinici cucuruзу si 3 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá acésta statiune sunt avisati, cá recurselu ajustate conform prescrieloru legei, si adresate comitetului parochialu din Ususeu, se le subscrerna subscrisului inspectoru scolariu in B.-Lippa pana la terminulu sus indicat ; precum, si a se presentá in vre'o Duminica séu sarbatóre in Sta biserica din Ususeu spre a 'si aratá desteritatea in cantare si tipicu.

Se notéza ca acei recurenti cari prelanga cualificatiunea prescrisa prin lege, eventualu vor potea dovedi ca au si desteritatea in infintiarea de coru vocalu vor avea preferintia.

Ususeu in 1/13 Octomvre 1890.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : VOICU HAMSEA, m. p. protopresbiteru inspect. scol.

—□—

Pentru deplinirea parohiei vacante de class'a III. F.-Osiorheiu cu fili'a Fugheu, protopresbiteratul Oradii-mari, se escrie concursu, cu terminu de alegere pe 4/16 Noemvre 1890.

Emolimintele sunt :

I. Din comun'a matre F.-Osiorheiu :

- a) Casa parochiala cu intravilanulu pretiuita in 60 fl.
- b) 3¹/₄ jughere catastrale pamentu aratoriu, si unu fenatiu 56 fl.
- c) Dreptulu de pasiunatu pentru 10 vite 10 fl.
- d) Competintia de biru 12 cubule cucuruзу 60 fl.
- e) Dela 40 numeri câte o di de lucru 16 fl.
- f) Venitele stolare 45 fl.

II. Din fili'a Fugheu :

- g) Intravilanulu parochialu computatu in 16 fl.
  - h) 3¹/₂ jughere catastrale pamentu aratoriu si unu fenatiu 65 fl.
  - i) Dreptulu de pasiunatu pentru 5 vite 5 fl.
  - j) Competintia de biru 7 cubule cucuruзу 35 fl.
  - k) Dela 25 numeri câte o di de lucru 10 fl.
  - l) Venite stolare 25 fl.
- De totu 403 fl. v. a.

Recurselu ajustate conformu prescrieloru stat. org. si adressedate comitetului par. din F.-Osiorheiu, se se trimita subsemnatului in Oradea-mare, pana in 19/31 oct. a. c. — avendu recurentii pana la alegere a-se presentá in s. biserica din F.-Osiorheiu, spre a-si aretá desteritatea in cele bisericesci.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu : TOM'A PACALA, m. p. protop.

—□—